

**UCHWAŁA NR RG.0007.176.2021
RADY GMINY KOBIOR**

z dnia 28 stycznia 2021 r.

w sprawie Programu wspierania rodziny Gminy Kobiór na lata 2021-2023

Na podstawie art. 176 pkt 1, art. 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821).oraz art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713).

**Rada Gminy
uchwała:**

§ 1.

Po zapoznaniu się z potrzebami związanymi z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny przyjmuje się Gminny program wspierania rodziny Gminy Kobiór na lata 2021-2023w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

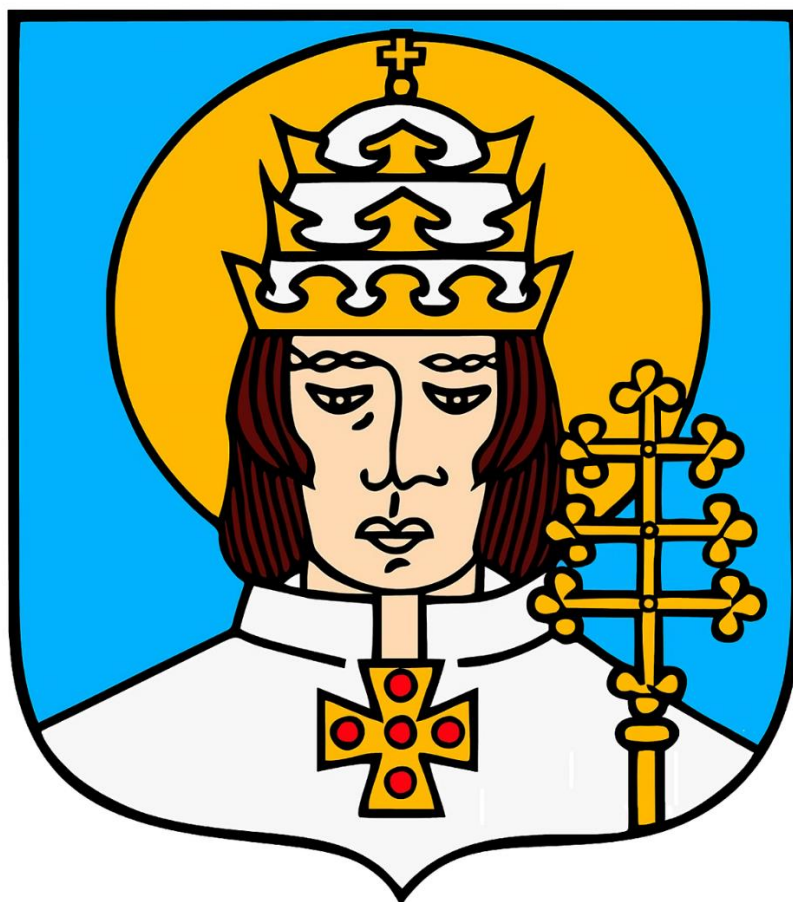
Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą od 1 stycznia 2021r.

Przewodniczący Rady

mgr Przemysław Sawicki

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY GMINY KOBIOR NA LATA 2021-2023

KOBIOR – 2020 R.

Spis treści

Wstęp	3
1. Założenia <i>Programu wspierania rodziny</i>	6
2. Diagnoza społeczno- gospodarcza gminy Kobiór: aspekt społeczny rodzin.....	8
3. Analiza SWOT	12
4. Kierunki działań programowych.....	13
5. Cele programu wspierania rodziny.....	14
6. Opis wdrażania programu.	17
7. Koszt realizacji i źródła finansowania programu	18
8. Monitoring i ewaluacja programu.....	18
9. Harmonogram realizacji programu	20

Wstęp

Lokalne samorządy odpowiadają za funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem oraz rodziną. To niezwykle złożone zadanie, oddziałujące na całą wspólnotę lokalną. Wspierając rodzinę, przyczyniamy się zarówno do jej rozwoju, a także do wzmocnienia więzi całej społeczności.

Rodzina od zawsze stanowiła podstawową komórkę społeczną, na której opiera się społeczeństwo, w skład której wchodzi odpowiednio rodzice oraz dzieci. Ta grupa społeczna przekazuje wartości, dziedzictwo kulturowe, a przede wszystkim zapewnia ciągłość biologiczną. Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje głównie stymulacji ze strony rodziny, miłości, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze oddziałuje na osobowość każdego człowieka, w sposób świadomy lub nieświadomy kształtuje wizję społeczeństwa, wyznawane wartości, sposób późniejszego funkcjonowania oraz umiejętności personalne. Rodzina ma za zadanie pełnić określone funkcje m.in.:

- opiekuńczo-zabezpieczająca,
- socjalizacyjna,
- ekonomiczna,
- wychowawcza,
- kulturalna.

Dokonujące się we współczesnym świecie zmiany społeczno-kulturowe, obyczajowe, ekonomiczne, polityczne, światopoglądowe wywołują głębokie przeobrażenia w rodzinie. Nasila się zjawisko dysfunkcjonalności i dezorganizacji rodziny, obserwuje się zaburzenia w zakresie struktury, funkcji, więzi i relacji między członkami rodziny, nieudolność i bezradność w wychowaniu dzieci, patologie w rodzinie. Zjawiska te wpływają na powstawanie zaburzeń w rozwoju dzieci i młodzieży. Istotnymi czynnikami ryzyka tkwiącymi w środowisku rodzinnym są przede wszystkim:

- zaburzenia w zakresie struktury rodziny (rozwoły, separacje); wzrost rodzin rozbitych samotnie wychowujących dzieci oraz związków nieformalnych i rodzin zrekonstruowanych,
- nieprawidłowości w zakresie więzi interpersonalnych w rodzinie; są one coraz słabsze, rozluźnione, nacechowane negatywnymi emocjami. Czynniki determinujące zaburzenia więzi to konflikty w rodzinie, nieprawidłowa komunikacja, negatywne postawy członków rodziny wobec siebie wzajemnie, niedostateczny poziom empatii.

- negatywne postawy rodzicielskie, takie jak; unikanie kontaktu z dzieckiem, emocjonalne odrzucenie dziecka, postawa nadmiernie opiekuńcza bądź nadmiernie wymagająca,
- brak konsekwentnego systemu wychowawczego; błędy wychowawcze, nieprawidłowe style wychowania (zwłaszcza styl liberalny lub autokratyczny), niedostarczanie dziecku właściwych wzorów osobowościowych,
- nadmierna koncentracja rodziców na pracy, karierze i własnych sprawach, a tym samym brak czasu poświęcanego dziecku - rozwija się ono w środowisku, które nie zaspakaja jego podstawowych potrzeb: bezpieczeństwa, akceptacji, miłości,
- zaburzenia w zakresie hierarchii wartości rodziców charakteryzujące się relatywizmem, chaosem w zakresie wartości, dominacja wartości instrumentalnych (kariera, sukces, pieniądze, umiejętności) nad wartościami uniwersalnymi (prawda, dobro, piękno, wiara, uczciwość, odpowiedzialność, rodzina). Sprzyja to rozwojowi postaw liberalnych nastawionych na promowanie wolności „od wszystkiego” oraz niczym nie skrepowanego konsumpcjonizmu, co w konsekwencji prowadzi do rozwoju postaw roszczeniowych, egoistycznych, a nawet zaniku sensu życia i zaburzeń tożsamości.

Wymienione wcześniej sytuacje zwiększają prawdopodobieństwo ryzyka wystąpienia zaburzeń rozwoju dzieci i młodzieży. Obecnie coraz częściej identyfikuje się rodziny, w których rodzice nie zapewniają dzieciom właściwych warunków rozwoju, lub zapewniają te warunki na minimalnym poziomie. Powodem tego stanu są często warunki ekonomiczne i status społeczny rodzin, zwłaszcza rodzin wiejskich, które utrzymują się z rolnictwa. W tych rodzinach sporadycznie obserwuje się zachowania dysfunkcyjne, ale status ekonomiczny rodzin ogranicza możliwości zabezpieczenia potrzeb rozwojowych dzieci, dlatego też należy podejmować coraz bardziej intensywne działania wspomagające takie rodziny.

Doniosłą rolę w organizowaniu pomocy i opieki dziecku oraz rodzinie w środowisku lokalnym odgrywa polityka społeczna państwa; pomoc rodzinie stanowi kierunek działania opiekuńczego ze strony państwa. Podstawowym celem realizowanym poprzez takie narzędzia jak pomoc i wsparcie społeczne jest zaspokojenie podstawowych potrzeb jednostek i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz wspieranie w pokonywaniu życiowych trudności osób, które wymagają pomocy z tytułu zagrożeń związanych ze zjawiskami patologii społecznej. W takich sytuacjach uruchamiane są siły tkwiące w środowisku lokalnym. Nadrzędnym celem działań jest doprowadzenie do samodzielności życiowej osób

i rodzin, a więc sytuacji, w której osoby i rodziny wyjdą z kręgu podopiecznych systemu wsparcia i zaczną samodzielnie i prawidłowo funkcjonować w środowisku.

***

Program Wspierania Rodziny w Gminie Kobiór na lata 2021- 2023 jest dokumentem, który scala podejmowane działania na rzecz rodziny. Prezentowany Program jest propozycją możliwych do zrealizowania zadań w zakresie opieki nad dziećmi oraz rodziną w gminie Kobiór. Program ten, czyli pomoc dziecku i rodzinie, jest zadaniem wynikającym przede wszystkim z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821). Uwzględnia on całokształt zadań określonych ustawą dla gminy, stanowiącej lokalną wspólnotę samorządową mieszkańców, w której najważniejsze miejsce przypisuje się rodzinie, zwłaszcza rodzinie wychowującej dzieci.

Program zawiera podstawy teoretyczne określające rolę i funkcje rodziny, zasady pracy socjalnej z rodziną dysfunkcyjną, założenia programowe, elementy diagnozy uzupełniające diagnozę zawartą w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kobiór na lata 2021- 2026* oraz cele i opis działań prowadzących do osiągnięcia celów. Dla zwiększenia przejrzystości planowane działania zostały wpisane w harmonogram uwzględniający ich zakres, realizatorów oraz terminy realizacji.

1. Założenia Programu wspierania rodziny

Program wspierania rodziny w Gminie Kobiór na lata 2021- 2023 jest dokumentem spójnym ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobiór na lata 2021-2026* oraz innymi dokumentami strategicznymi o podobnym charakterze.

Przy opracowywaniu *Programu wspierania rodziny w Gminie Kobiór na lata 2021-2023* przyjęto następujące założenia:

- Program wspierania rodziny obejmuje trzyletni okres realizacji zgodnie z wymogiem wskazanym w art. 176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- Program jest wypełnieniem treści art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazującym, że: „1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. 2. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny”.
- Program adresowany jest do wszystkich rodzin na obszarze gminy Kobiór wychowujących dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską, a ich dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej.
- Rodzina jest podstawową komórką społeczną, a jej rozwój oraz działania mające na celu ochronę dobra dziecka to także działania wpływające pośrednio na rozwój gminy. Gmina ma obowiązek dbać o dobro mieszkańców, w tym także o dobro rodziny i dziecka wychowującego się w rodzinie, co uzasadnia podejmowanie wszelkich działań mających na celu ochronę rodziny i jej poszczególnych członków.
- Wspieranie rodziny powinno odbywać się z jej aktywnym udziałem, bowiem wiele zadań w programie można wykonać metodą partycypacji społecznej tj, przy zaangażowaniu osób i rodzin.
- Wspieranie rodziny i dziecka na poziomie lokalnym jest bardziej skuteczne, niż ponoszenie kosztów na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej. Z uwagi na fakt, że pobyt dziecka poza rodziną biologiczną w myśl art. 175 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny jest wydatkiem gminy – zasadne jest podejmowanie wszelkich działań zapobiegających konieczności ponoszenia tego typu wydatków.
- W zakresie wspierania rodziny przyjęto trzy główne kierunki działań:

- 1) kompensację społeczną – wyrównywanie braków środowiskowych, społecznych, zdrowotnych, itp. Są to braki pierwotne, które w sprzężeniu mogą wywoływać braki wtórne, objawiające się nieprawidłowościami rozwoju biologicznego, społecznego czy kulturalnego. Wyrównywanie braków środowiskowych może mieć charakter pomocy socjalnej dziecku i rodzinie oraz pomocy wychowawczej.
- 2) profilaktykę wychowawczą – neutralizowanie wpływu czynników powodujących potencjalne zagrożenie rozwoju biologicznego, społecznego i kulturalnego. Polega na ujawnieniu zarówno uwarunkowań negatywnych, zaburzających rozwój, jak też tych elementów środowiska, które obecnie nie wywołują zagrożenia, ale w przyszłości mogą zaburzyć prawidłowy przebieg rozwoju jednostki.
- 3) ratownictwo – działanie z zewnątrz w razie nagłego nieszczęścia, kryzysu, zdarzeń losowych - doraźnie zwalcza pierwsze skutki tych zdarzeń.

Program wspierania rodziny w Gminie Kobiór na lata 2021- 2023 jest programem o charakterze kompensacyjno - profilaktycznym, nastawionym na wykorzystanie zasobów rodziny i środowiska lokalnego, co znajduje uzasadnienie we wnioskach wynikających z diagnozy społecznej.

2. Diagnoza społeczno- gospodarcza gminy Kobiór: aspekt społeczny rodzin

Diagnoza społeczna dotycząca sytuacji rodzin mieszkających na obszarze gminy Kobiór została zawarta w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021- 2026*.

Gmina Kobiór ma 4 905 mieszkańców, z czego 50,4% stanowią kobiety, a 49,6% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 8,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,7 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Gmina Kobiór ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -5. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,02 na 1000 mieszkańców gminy Kobiór. W 2019 roku urodziło się 49 dzieci, w tym 42,9% dziewczynek i 57,1% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,28 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Sytuacja rodzin została przedstawiona w oparciu o dane statystyczne w zbiorach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który ewidencjonuje informacje o rodzinach doświadczających różnych problemów oraz udzielanych rodzinom formach wsparcia. Wybrane dane statystyczne pokazują, że na terenie gminy Kobiór problemy rodzin wychowujących dzieci, w tym rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa plasują się na szóstym miejscu w hierarchii problemów społecznych.

W gminie obserwuje się spadek ogólnej liczby rodzin objętych pomocą i wsparciem, ale w systemie wsparcia widoczna jest coraz mniejsza liczba rodzin wychowujących dzieci. W ogólnej liczbie rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej, rodziny z dziećmi stanowiły w 2019 r. 21%. W poprzednich latach w okresie 2017- 2018 wartości te wynosiły odpowiednio: 23,4% (2017 r.) i 27,4% (2018 r.).

Tabela 1. Udział procentowy rodzin z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej

Rok	Ogólna liczba rodzin objętych pomocą	Liczba rodzin z dziećmi objęta pomocą	%
2017	77	18	23,4%
2018	73	20	27,4%
2019	63	13	21%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Taka sytuacja może być odzwierciedleniem skuteczności działań, jakie w kierunku wspierania rodziny wychowującej dzieci podejmuje państwo oraz instytucje lokalne, w tym Gmina Kobiór oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 2 Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	18	82
2018	20	92
2019	13	61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu ochronę macierzyństwa, pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Priorytetem w działaniu lokalnych podmiotów wspierających rodziny wychowujące dzieci jest przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego w różnych formach, co jest priorytetowym działaniem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. Na terenie gminy Kobiór działania te są prowadzone w stosunku do zbliżonej liczby rodzin, co prezentuje zestawienie zamieszczone poniżej. Należy zaznaczyć, że liczba rodzin wielodzietnych, uzyskujących pomoc społeczną z tytułu ochrony macierzyństwa jest stała od 2017 r. i wynosi 6 rodzin.

Tabela 3 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ochrony macierzyństwa i wielodzietności

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	9	44
2018	7	40
2019	6	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Na obszarze gminy Kobiór zauważa się też bezradność rodzin w wychowaniu dzieci. Problem ten występuje w coraz mniejszej liczbie rodzin, ale nie należy go lekceważyć ze względu na dobro dzieci, które powinny wychowywać się w jak najlepszych warunkach.

Tabela 4 Liczba rodzin w problemami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	12	49
2018	8	32

2019	7	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Istotną pomocą adresowaną do rodzin z problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest prowadzona asystentura rodzinna. W 2019 roku wsparciem asystenta objęto siedem rodzin. Poniżej dane przedstawiające liczbę z ostatnich 3 zamkniętych lat.

Tabela 5 Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny na terenie gminy Kobiór

Rok	Liczba rodzin
2017	9
2018	7
2019	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Wśród rodzin wielodzietnych na terenie gminy Kobiór dominują rodziny z trójką dzieci. Wielodzietność nie jest postrzegana jako problem społeczny, ale dla rodzin z problemami społecznymi, wychowywanie liczego rodzeństwa jest wyzwaniem przy uzyskiwaniu niewielkich dochodów. Odpowiedzią na te wyzwania jest polityka społeczna państwa oferująca rodzinom wsparcie w postaci „Karty dużej rodziny”, programu „500+”, programu „Za życiem”, ale też lokalne rozwiązania na poziomie gminy, w tym umorzenia zobowiązań podatkowych, organizacja dożywiania dzieci w szkołach, organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, system stypendialny oraz inne działania wspierające rodziny wychowujące dzieci.

Tabela 6 Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą

Rok	2017	2018	2019
Rodziny o liczbie dzieci: 1	5	5	3
Rodziny o liczbie dzieci: 2	4	5	3
Rodziny o liczbie dzieci: 3	5	6	5
Rodziny o liczbie dzieci: 4	3	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W ostatnich trzech latach liczba rodzin niepełnych, wychowujących dzieci, korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Kobiórze wzrosła o 6 osób (od 2018 r. – stała liczba).

Tabela 7 Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	3	8
2018	4	14
2019	4	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03.

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku, zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące na terenie gminy Kobiór jest zróżnicowana, ale najwyraźniej rysują się problemy socjalne, które znajdują wyraz w formach pomocy oferowanych dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie gminy Kobiór w 2019 r. pomoc ta udzielana była dla 18 świadczeniobiorców (wartość świadczeń: 5 963 zł). Z kolei w latach 2017- 2018 r. liczba osób była większa o 8 dzieci (26 dzieci)

Dzieci objęte tą formą wsparcia pochodzą z rodzin mniej zamożnych, które spełniają kryterium uprawniające do korzystania z pomocy socjalnej. Szczegółowe informacje o tej formie wsparcia przedstawia kolejna tabela.

Tabela 8 Liczba dzieci korzystających z dożywiania w Gminie Kobiór

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń w złotych
2017	26	3 161	9 180
2018	26	2 918	8 355
2019	18	2 025	5 963

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Przedstawiona powyżej diagnoza pokazuje, że problemy rodzin z dziećmi na terenie gminy Kobiór dotyczą najczęściej kwestii socjalnych, na kolejnych miejscach plasuje się wielodzietność i samotne rodzicielstwo.

Taki stan uzasadnia wdrożenie programu o charakterze kompensacyjno-profilaktycznym, aby wesprzeć finansowo rodziny w procesie wychowania dzieci umożliwiając im zabezpieczanie najpilniejszych potrzeb rozwojowych, natomiast rodzinom, którym zdarzy się doświadczać problemów w obszarze wychowania dzieci zapewnić jak najskuteczniejsze wsparcie specjalistyczne, w tym poradnictwo i asystenturę. Program powinien też objąć rodziny prawidłowo funkcjonujące, aby wspierać je we właściwym wypełnianiu funkcji rodzicielskich i promować rodzinę jako największą wartość dla wychowania przyszłych pokoleń.

3. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ Stałe diagnozowanie sytuacji mieszkańców Kobiór → Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych → Zaangażowane instytucje wspierające dzieci oraz rodzinę (GOPS, PCPR, , kuratorzy Policja, Sąd, służba zdrowia, jednostki oświatowe, świetlice szkolne) → Opracowana i aktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych → Bieżąca działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych → Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe	→ Niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców → Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej → Istnienie szarej sfery zatrudnienia, → Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego → Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia → Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela → Brak w środowisku „animatorów kultury”- osób propagujących zdrowy styl życia i efektywne wykorzystanie czasu wolnego przez młodzież → Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ Powołanie asystenta rodziny celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej → Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę → Możliwość pozyskiwania funduszy unijnych i realizacji rządowych programów → Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym → Promowanie idei wolontariatu	→ Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów → Zanik więzi i tradycji rodzinnych → Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym → Wzrost kosztów utrzymania rodzin → Zatrudnienie niezgodne z kwalifikacjami → Wzrost patologicznych zachowań, narastająca przemoc → Uzależnienie członków rodziny m. in. od alkoholu, środków odurzających, internetu

4. Kierunki działań programowych

Działania profilaktyczne w *Programie wspierania rodziny w Gminie Kobiór na lata 2021- 2023* ukierunkowane są na wspomaganie rodziny. Zaplanowano kontynuację działalności w trzech kierunkach, których zakres obejmuje:

- 1) Dostarczanie rodzinom wsparcia finansowego, które pozwoli zaspokajać najważniejsze potrzeby rozwojowe dzieci oraz wspomaganie rodziców w nabywaniu takich umiejętności, które sprzyjają lepszej organizacji życia rodzinnego i procesu wychowawczego. Działania profilaktyczne polegające na usprawnianiu umiejętności wychowawczych osób odpowiedzialnych za rozwój dzieci i młodzieży opierają się na założeniu, że sprawne wywiązywanie się przez dorosłych ze swojej roli wychowawcy sprawi, iż dzieci nie będą przejawiały zachowań dysfunkcyjnych.
- 2) Dostarczanie rodzinom wszechstronnej wiedzy na temat procesów rozwojowych oraz zaburzeń w rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie rodzinom poradnictwa i asystentury. Wiedza dostarczana dorosłym zajmującym się wychowaniem powinna obejmować dwa podstawowe nurty. Pierwszy to informacje dotyczące psychospołecznej charakterystyki rozwoju człowieka w różnych jego fazach. Szczególną uwagę w edukacji rodziców należy zwracać na okres dojrzewania, gdyż w tej fazie rozwoju młodzi ludzie podejmują inicjacje w zakresie różnych zachowań ryzykownych, w tym spożywania alkoholu, zażywania środków psychoaktywnych itp. Drugi nurt edukacji rodziców to przekazanie wiedzy na temat zachowań ryzykownych, zwłaszcza istotne są informacje o przyczynach podejmowania tych zachowań, objawach, działaniach zapobiegających.
- 3) Stwarzanie warunków do integracji rodzin, uczestnictwa w życiu społecznym oraz rozwijania koncepcji samopomocy; osoby doświadczające podobnych problemów mogą łączyć się w mniej lub bardziej formalne grupy i podejmować walkę z przeżywanymi trudnościami. Istotą działania grup samopomocowych będzie wsparcie, jakie rodzicom zapewnią inni rodzice, a więc osoby, które doświadczają analogicznych problemów, przeżywają podobne troski i niepokoje oraz mają taki sam cel: uchronić swoje dzieci i rodziny przed zachowaniami ryzykownymi i ich skutkami.

5. Cele programu wspierania rodziny.

Celem głównym *Programu wspierania rodziny w Gminie Kobiór na lata 2021- 2023* jest „*Umacnianie rodziny wychowującej dzieci w jej prawidłowym funkcjonowaniu*”.

Zaplanowano, że cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych, których zakres obejmuje:

1. Zapewnienie rodzinom wychowującym dzieci bezpieczeństwa socjalnego niezbędnego do zaspokajania potrzeb rozwojowych dzieci.
2. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego i asystentury rodzinom przeżywającym problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz pogłębienie wiedzy rodziców na temat stosowania metod wychowawczych i uświadomienie rodzicom, że skuteczne wychowanie powinno być oparte na jasnym i czytelnym systemie norm i wartości.
3. Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych.
4. Rozwój lokalnych form promujących rodzinę i prawidłowe postawy rodzicielskie.

Wskaźniki realizacji celów zdefiniowano poniżej;

Wskaźniki realizacji celów szczegółowych zdefiniowano poniżej:

Dla celu numer 1:

- 1) Liczba rodzin objętych świadczeniem 500 zł na dziecko w danym roku,
- 2) Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w formie 500 zł w danym roku,
- 3) Wartość kwotowa wypłaconych świadczeń (500 zł) w danym roku.
- 4) Liczba rodzin, którym przyznano zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków w danym roku,
- 5) Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w postaci zasiłków rodzinnych i dodatków do tych zasiłków w danym roku,
- 6) Wartość kwotowa wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków w danym roku,
- 7) Liczba rodzin, którym wypłacono świadczenia alimentacyjne na dzieci w danym roku,
- 8) Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w postaci świadczenia alimentacyjnego w danym roku,
- 9) Wartość kwotowa świadczeń alimentacyjnych w danym roku,

- 10) Liczba rodzin zakwalifikowanych do świadczeń w wysokości 4000 zł na mocy ustawy „Za życiem”
- 11) Wartość kwotowa udzielonych świadczeń (4000 zł) w danym roku,
- 12) Liczba rodzin zakwalifikowanych do dożywiania dzieci w szkołach w danym roku,
- 13) Liczba dzieci objętych wsparciem w postaci dożywiania w danym roku,
- 14) Wartość kwotowa dożywiania dla dzieci w danym roku,
- 15) Liczba rodzin zakwalifikowanych do innych form pomocy pieniężnej i rzeczowej,
- 16) Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zakwalifikowanych do innych form pomocy pieniężnej i rzeczowej,
- 17) Wartość kwotowa udzielonego wsparcia w postaci innych form pomocy pieniężnej i rzeczowej.

Dla celu numer 2:

- 1) Liczba rodzin objętych asystenturą w danym roku,
- 2) Liczba dzieci w rodzinach objętych asystenturą w danym roku,
- 3) Liczba zatrudnionych asystentów rodziny,
- 4) Koszt zatrudnienia asystentów rodziny w danym roku,
- 5) Liczba rodzin, którym udzielono porad specjalistycznych oraz objęto pracą socjalną w danym roku.

Dla celu numer 3:

- 1) Liczba rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską w danym roku,
- 2) Liczba dzieci z rodzin o ograniczonej władzy rodzicielskiej skierowanych do pieczy zastępczej w różnych formach (instytucjonalnych i rodzinnych) w danym roku,
- 3) Koszt pieczy zastępczej ponoszony przez Gminę w danym roku.

Dla celu numer 4:

- 1) Liczba lokalnych imprez integracyjnych dla rodzin (np. Dzień Dziecka, Dzień Matki) w danym roku,
- 2) Koszt lokalnych imprez integracyjnych w danym roku,
- 3) Liczba innych inicjatyw promujących rodzinę jako naturalne i bezpieczne środowisko rozwoju przyszłych pokoleń w danym roku.
- 4) Koszt innych inicjatyw promujących rodzinę w danym roku.

Zakłada się, że realizacja celów programowych umożliwi uzyskanie trwałych rezultatów w funkcjonowaniu rodzin dysfunkcyjnych oraz wzmocni rolę rodziny w społeczności lokalnej.

Wśród oczekiwanych rezultatów programu powinny pojawić się między innymi;

- bezpieczeństwo socjalne rodzin,
- opanowanie konkretnych umiejętności wychowawczych, takich jak nawiązywanie efektywnej współpracy z dzieckiem,
- modyfikowanie nieodpowiednich zachowań bez stosowania przemocy,
- odpowiedzialne wspieranie procesu usamodzielniania się dziecka,
- pomoc w rozwoju pozytywnego i realistycznego obrazu siebie,
- rozpoznawanie, wyrażanie i akceptowanie uczuć,
- umiejętność aktywnego słuchania,
- wyrażanie rodzicielskich oczekiwań w taki sposób, by były one przez dziecko respektowane i wykonywane.

Szczegółowy katalog działań zmierzających do osiągnięcia planowanych rezultatów został umieszczony w harmonogramie wdrażania programu, zamieszczonym w ostatnim rozdziale niniejszego programu.

6. Opis wdrażania programu.

Koordinatorem odpowiedzialnym za wdrożenie programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który na terenie gminy Kobiór realizuje zadania publiczne wynikające z przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (w treści art. 10) wskazuje, że „Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190”. W przypadku gdy gmina nie zleca realizacji zadań innym podmiotom, jednostką wyznaczoną przez gminę do zadań z zakresu wspierania rodziny staje się ośrodek pomocy społecznej (na podstawie art.10 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny...). Wówczas w ośrodku można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej (art.10 ust.2), który ma za zadanie prowadzić pracę socjalną i wspierać rodziny w wypełnianiu podstawowych funkcji. W przypadku nie utworzenia zespołu w ośrodku mogą być utworzone stanowiska asystentów rodziny i innych specjalistów do spraw pracy z rodziną.

Niniejszy program jest jednym z głównych narzędzi pracy socjalnej stosowanym do wspierania i wzmacniania funkcji rodziny w środowisku lokalnym. Jeśli w trakcie wdrażania programu gmina zdecyduje o konieczności zlecenia całości lub części zadań wynikających z programu podmiotom zewnętrznym, obowiązana jest zastosować tryb określony ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W myśl zapisów tej ustawy organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecić zadania:

- organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej;
- osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

Biorąc powyższe pod uwagę, wdrażanie programu może przebiegać na różnych poziomach począwszy od wdrażania programu przez jednostki organizacyjne samorządu, po współpracę partnerską pomiędzy jednostkami samorządu i podmiotami, którym samorząd zleci realizację określonych zadań w trybie określonym wyżej powołanymi przepisami prawa. W zlecaniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów.

7. Koszt realizacji i źródła finansowania programu

Koszt realizacji zadań/działań prowadzących do realizacji celów programowych będzie szacowany odrębnie dla poszczególnych celów z uwzględnieniem czasokresu ich realizacji.

Źródła finansowania działań programowych umiejscowione są w budżecie gminy. Zakłada się, że niektóre wydatki mogą być finansowane ze źródeł zewnętrznych oraz wspomagane działaniami sponsorów. Wdrażanie działań programowych będzie realizowane z udziałem władz i instytucji samorządowych w tym GOPS, Szkół i innych oraz mieszkańców, zgodnie z zasadą partycypacji społecznej. Działania mieszkańców mogą zostać uznane jako wolontariat. Szczegółowy koszt realizacji zadań programu podlega zatwierdzeniu przez Radę Gminy Kobiór w trybie przewidzianym dla finansów publicznych.

8. Monitoring i ewaluacja programu.

Monitorowanie działań prowadzących do realizacji celu głównego będzie prowadzone przez cały okres realizacji programu. Rezultaty programu weryfikowane będą w okresach kwartalnych, z uwagi na możliwość uzyskiwania danych na poziomie obowiązujących sprawozdań. Raz w roku przygotowywane będzie sprawozdanie z realizacji programu jako załącznik do sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobiórze. Sprawozdanie będzie przedkładane Radzie Gminy w celu zatwierdzenia.

Dokumentacja sprawozdawcza z realizacji programu może być współtworzona i wykorzystywana przez inne instytucje na poziomie gminy, zwłaszcza GOSP, Szkoły, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, Gminną Komisję Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz inne podmioty - zarówno w celach informacyjnych jak i planowaniu działań uzupełniających w sposób komplementarny działania programowe.

Obiektywna i kompleksowa ocena całości programu nastąpi w ostatnim roku jego realizacji. Elementami oceny będą wskaźniki realizacji poszczególnych celów szczegółowych oraz sposób w jaki cele szczegółowe wpłynęły na realizację celu głównego.

Zakłada się, że planowane rezultaty realizacji programu będą:

- zgodne ze społecznym oczekiwaniem,
- efektywne – mogą zmienić dotychczasową rzeczywistość społeczną,
- ekonomiczne – ze względu na niewielkie nakłady finansowe,
- celowe – co potwierdzi diagnoza społeczna problemu wykonana po każdym kolejnym roku wdrażania programu.

Działania zapoczątkowane w ramach programu mogą wywołać trwałą, pozytywną zmianę w funkcjonowaniu rodzin wychowujących dzieci. W przypadku nie osiągnięcia zamierzonych rezultatów działania programowe mogą być wydłużone w czasie na kolejny, wskazany okres realizacji lub zmienione w określonym zakresie.

Program jest dokumentem otwartym, co pozwala na uszczegółowienie diagnozy, modyfikację celów szczegółowych i uzupełnienie działań na każdym etapie jego realizacji, jeśli zajdzie uzasadniona potrzeba.

9. Harmonogram realizacji programu.

Lp	<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Działanie</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania</i>	<i>Uwagi</i>
1	Zapewnienie rodzinom wychowującym dzieci bezpieczeństwa socjalnego niezbędnego do zaspokajania potrzeb rozwojowych dzieci.	Wyplata świadczeń 500 zł na dziecko	Na bieżąco	Samorząd Gminy/ GOPS	
		Wyplata zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków	Na bieżąco	Samorząd Gminy/ GOPS	
		Wyplata świadczeń alimentacyjnych	Na bieżąco	Samorząd Gminy/ GOPS	
		Dożywianie dzieci.	na bieżąco w trakcie trwania roku szkolnego	GOPS/Szkoły/Samorząd Gminy	
		Wyposażenie dzieci w podręczniki i przybory szkolne.	wrzesień początek każdego roku szkolnego	GOPS/Szkoły/Urząd Gminy	
		Pomoc rzeczowa (odzież, obuwie).	na bieżąco	GOPS/NGO	
		Inne formy pomocy finansowej lub rzeczowej	w zależności od potrzeb	Samorząd Gminy/ GOPS	
2	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego i asystentury rodzinom przeżywającym problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz pogłębienie wiedzy rodziców	Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach problemowych.	na bieżąco	GOPS	

	na temat stosowania metod wychowawczych i uświadomienie rodzicom, że skuteczne wychowanie powinno być oparte na jasnym i czytelnym systemie norm i wartości.	Prowadzenie asystentury rodzinnej /zatrudnienie asystentów w rodzinach problemowych.	W zależności od potrzeb zgłoszonych przez pracowników socjalnych	Samorząd Gminy /GOPS	
		Poradnictwo dla rodzin o nieprawidłowych relacjach rodzinnych.	W zależności od rozpoznanych potrzeb	GOPS/ PCPR, Poradnia Psychologiczna i inne.	
3	Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych.	Współpraca z Organizatorem Pieczy Zastępczej w zakresie utworzenia rodzin zastępczych dla dzieci z terenu gminy.	W zależności od potrzeb społecznych	GOPS/PCPR/ORPZ	
		Współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych	Na bieżąco	Samorząd Gminy/ GOPS	
4	Rozwój lokalnych form promujących rodzinę i prawidłowe postawy rodzicielskie.	Promowanie rodziny jako wartości społecznej poprzez organizowanie gminnych imprez dla rodzin tj: „dnia dziecka” „dnia matki”, „dnia ojca” „dnia babci”, „dnia rodziny” itp.	Zgodnie z kalendarzem imprez	Samorząd Gminy/ GOPS/Szkoły/ Organizacje pozarządowe i mieszkańcy Gminy	